

Asia: VN/725/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoituksesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistanut esityksen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) rahoituksesta. Pyydettyä lausuntonaan Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry toteaa seuraavaa.

Yleiset huomiot SAK pitää esitystä oikeansuuntaisena ja ehdotusta nykyisten perusopetuksen lisäopetuksen, lukiokoulutuksen- ja ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmien varaan rakentuvasta järjestelmästä kannatettavana. Uusi TUVA-kokonaisuus on tervetullut uudistus, joka tukee nuorten joustavaa siirtymistä perusasteen koulutuksesta toisen asteen opintoihin. Esitys rahoitusmallista tukee tätä tarkoitusta ja edesauttaa opiskelijoiden sujuvia siirtymiä heidän yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti.

Jotta rahoitusmalli aidosti tukee ja kannustaa järjestämään tutkintoon valmentavaa koulutusta, on sitä voitava mukauttaa opiskelijan tarpeiden ja opiskelijamäärän mukaisesti. TUVA-koulutuksessa opiskelijamäärät voivat vaihdella alueellisesti ja eri vuosina. Muun muassa näistä syistä opintojen räätälöinti edellyttää eri koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä. Myös opiskelijan tarvitseman tuen määrä ja sitä kautta tuesta aiheutuvat kustannukset vaihtelevat. Etenkin erityisen tuen osalta koulutusmuodon erityspiirteet ja -tarpeet tulee huomioida rahoituksessa. SAK pitää tarpeellisena, että TUVA-koulutuspaikkojen riittävyttä seurataan ja rahoitusta sekä paikkoja lisätään tarpeen mukaan.

Huomiot ehdotetusta rahoitusmallista

Huomiot rahoitusmallista

SAK katsoo, että rahoituksen tasoa ja siitä säädettyjä painokertoimia on seurattava säännöllisesti ja niitä on tarvittaessa muutettava. Säännöllinen uudelleen arviointi on tarpeen erityisesti ammatillisen koulutuksen suhteellisen rahoituksen vuoksi.

Huomiot perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Huomiot perusopetuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

SAK pitää esitystä perusopetuksen osalta oikeasuuntaisena. Se ei kuitenkaan riittävällä tavalla huomioi oppilaan erityisen tuen tarvetta rahoituksen korotusperusteena. TUVA-koulutuksen yksikköhinnan osalta esitys säilyisi nykyisen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän mukaisena.

SAK katsoo, että tämä vaatii vielä uudelleen tarkastelua. Keskimääräinen eli laskennallinen summa ei välttämättä kohdenna parhaalla mahdollisella tavalla ja tavoita niitä järjestäjiä, joilla tukea tarvitsevia opiskelijoita on enemmän. Mikäli rahoitusmalli ei kannusta ottamaan erityisen tuen oppilaita riittävällä yksikköhinnan korotuksella huomioon, riskinä on, että he jäävät vaille tarvitsemaansa tukea. Lisäksi rahoitusmallissa tulisi selvemmin huomioida oppilasmäärästä ja tuentarpeesta johtuva vaihtelu lukuvuoden aikana. On myös tärkeä huolehtia TUVA-opintojen laadusta valtakunnallisesti.

Huomiot lukiokoulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Huomiot lukiokoulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Esityksen mukaan rahoitusmalli vastaisi nykyistä LUVA -koulutuksen rahoitusperiaatetta. SAK pitää esitystä lähtökohtaisesti hyvänä ja kannatettavana. SAK kiinnittää huomion lukiokoulutuksen rahoituksen yksikköhintojen määräytymisen aikatauluun ja sen taannehtivaan tarkastelukäytäntöön. Tuleva rahoitus määritellään edellistä edellisen vuoden toteuman mukaan. Tältä osin SAK katsoo, että rahoitusmalli on kankea. Sitä tulee voida arvioida uudelleen ja siihen on tehtävä tarvittavat korjaukset todellisen opiskelijamäärän ja tuen tarpeen mukaisesti riittävän nopealla aikataululla.

Huomiot ammatillisen koulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Huomiot ammatillisen koulutuksen järjestäjän TUVA-koulutuksen rahoituksesta

Ammatillisen koulutuksen osalta esitys on pääosin oikeasuuntainen, mutta sen ei SAK:n mielestä täysin tunnista niitä vaihteluja, joita ammatillisen koulutuksen kustannuksiin tulee eri alojen erityispiirteistä johtuen. Ammatillisen koulutuksen kustannuksissa on suurta hajontaa eri ammatillisten tutkintojen ja tutkinnon osien välillä. Opetuksessa tarvittavien materiaalien ja työvälineiden hinnat vaihtelevat suurestikin riippuen ammattialasta. Esitys vaatisi täsmennystä etenkin siltä osin, miten rahoitus tunnistaa TUVA-opiskelijoiden erityisen tuen tarpeet, kuten välineiden ja toimintaympäristöjen mukauttamisen heille soveltuviksi.

SAK katsoo, että kaikkineen nykyinen ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä vaatisi selkiyttämistä. Järjestelmä on monimutkainen ja vaikeasti ennakoitava. Tältä osin esitys vaatisi vielä selkeyttämistä, jotta se tukisi koulutuksen järjestäjiä myös TUVA-koulutuksen järjestämisessä ja paremmin huomioisi sen tuomat lisähaasteet toiminnan käynnistämisessä ja toteuttamisessa.

Huomiot kuntien järjestämisoikeudesta

Huomiot kuntien järjestämisoikeudesta

SAK katsoo, että kuntien järjestämisoikeuteen esitetty täsmennys on kannatettava. Kunnan toimiessa lukio- tai ammatillisen koulutuksen järjestäjänä, on sen haettava pysyväisluonteiseen TUVA-koulutukseen järjestämislupaa. Tällöin kunnan järjestämään TUVA koulutukseen voidaan osoittaa opiskelijoita samoin edellytyksin kuin muidenkin järjestämään TUVA- koulutukseen.

Huomiot muista TUVA-koulutuksen järjestämisestä ja järjestämislupaa koskevista muutosehdotuksista

Huomiot muista TUVA-koulutuksen järjestämisestä ja järjestämislupaa koskevista muutosehdotuksista

SAK kiinnittää huomion uudistuksen aikatauluun. TUVA-koulutuksen järjestämislupien haku on käynnistynyt kesäkuussa 2021. Koulutuksen järjestäjäkentän tiedottamiseen, ohjeistukseen ja ohjaukseen on oltava valmiutta. Mikäli uusien järjestämislupien hakumäärä kasvaa, on rahoituksesta syytä päättää lisätalousarviossa.

Muut huomiot

Muut huomiot

SAK pitää tärkeänä, että oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanoa ja sen seuranta viedään eteenpäin Oikeus Osata ja Oikeus Oppia kehittämishankkeiden linjausten mukaisesti. TUVA-kokonaisuuden valmistelussa tulee myös huomioida kansallisen lapsistrategian mukaiset linjaukset lapsiin ja nuoriin kohdentuvien palveluiden laadun, riittävyyden ja saavutettavuuden osalta.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Aaltonen Erja
SAK ry - Työ ja turva -osasto/Rasinaho